

Uttalelse til Klimakur 2020.

Skognæringa i Trøndelag har med interesse studert Klimakur 2020, Sektorrapport skogbruk.

Innledningvis vil Skognæringa uttrykke stor fornøydhet med at skogbrukets klimapotensialer endelig vurderes i en helhetlig klimasammenheng. Vi oppfatter i den sammenheng arbeidet som både meget solid og meget viktig. Selv om tidsperspektivet i denne sammenheng bare er 2020, hvilket jo er alt for kort i et skoglig perspektiv, er vi godt fornøyd med at man allikevel evner å se det store og langsiktige potensialet skogen og skogverdikjedene har, og at man samtidig innser at skal dette kunne utløses må skogtiltakene settes inn allerede idag. Skogtiltak kan derfor ikke bli en siste løsning, slik enkelte ukyndige synes å mene, men tvert imot en "føre-var" løsning.

Skognæringa, som miljønæringa, er selvsagt helt enig i at miljøhensynene skal tas i forbindelse med framtidige tiltak i skog, i tråd med de forskrifter og sertifiseringssystemer som gjelder. Dette er en forutsetning for alle norske skogtiltak i dag. Imidlertid må man som nasjon også kunne innse at om temperaturen endres med 2 °C, slik det nå ligger an til, vil det endre plantesamfunnene våre, idet "våre" arter flytter nordover og til fjells samtidig som sørlig arter kommer hit. Å "fotografere" dagens flora og fauna, som en slags fasit, for Norge blir derfor en umulig tilnærming til naturen og dens biologiske dynamikk. Det er derfor bare en "føre-var" holding som kan sikrer oss mot de uønskede endringene, mens en "vente å se" holdning sikrer oss endringene. For å se dette kreves både naturfaglig kompetanse og vilje til å bruke naturen på en balansert og fornuftig måte.

Tiltak i skog

Som rapporten ganske riktig beskriver vil det være relativt lite skogen kan bidra med i økt biomasseproduksjon og dermed mer bundet karbon i et 2020-perspektiv, men for å få resultater i et 2050 og 2100-perspektiv MÅ tiltakene settes i gang i dag. Når det er sagt savner vi nok flere effektive strakstiltak enn gjødsling av skog:

- **Grøfterensk** er ikke tatt med, men vil være både et kortsiktig og langsiktig tiltak. Vi skal ikke her anslå hvor store arealer det dreier seg om, men det finnes det jo data for i tilgjengelig rapporter. Totalt sett dreier dette seg om betydelige arealer i Norge idet det er mange gamle grøftesystemer og dette har vært et forsømt område i skogpolitikken i mange år. Å renske gjenvokste grøfter vil ha umiddelbar effekt på tilveksten og effekten vil vare flere tiår. Skogforskningen viser at dette antakelig vil være det mest kostnadseffektive tiltaket for å øke produksjonen, jfr. Skogforsk nr. 6 1991. Det samme mener svenskene, senest i sin "En skogspolitikk i takt med tiden" fra 2008. Grøfterensk er lett å organisere, men krever stabile virkemidler slik at entreprenører kan satse på dette over noen år. Det skulle ikke forbaure oss om produksjonspotensialet på dette tiltaket, innen 2020, vil være minst på samme nivå som gjødslingalternativet.
- **Forbud mot hogst av eldre produksjonsskog.** Dessverre ser vi en økende tendens til at sentralt beliggende produksjonsskogfelter hogges. Dette er skog i sin mest aktive vekstfase. Årsakene til hogst kan være flere, enten fordi eieren trenger penger raskt, har ikke tilgjengelig gammelskog, trenger veier for å nå gammelskogen og/eller fordi eieren får tilskudd til å rydde arealene til beite og lignende. Det blir billigere å ta ibrug ungskogfelter enn gammel gjengroingsmarker, fordi skogene allerede har en verdi i kulturfeltene. Det siste tilfellet

behandler Klimakur knyttet til omdisponering, men det første tilfellet er ikke omtalt. Ungskoghogst går ut over både klimaet og virkesforsyningen til skogindustri og til bioenergi. Ungskoghogst reduserer selvsagt også inntekspotensialet på bruket og dermed også samfunnsøkonomien. For at ikke dette skal gå ut over industri/bioenergi må et slikt forbud følges opp av økt satsing for å få tak i den gamle utvokste skogen først, og da kreves bedre infrastruktur i skogene.

Begge disse to tiltakene mener vi bør inngå.

Klimaskoger og bruk av høyproduktive treslag

Merker oss ellers Klimakurs vurdering av Kystskogbrukets forslag om å etablere klimaskoger i Norge. Skognæringa i Trøndelag vil sterkt støtte opp dette forslaget som et av de raskest virkende tiltak man kan tenke seg i Norge. Dette er et påskogingstiltak som godt kan sees i sammenheng med Regjeringens aktive arbeid mot avskoging av regnskog. Gjengroingsområdene våre er tidligere avskogende områder som burde være enklere å få tilbake i høy produksjon enn arealene i utviklingsland hvor fattigfolk avskoger i forsøk på å skaffe mat til familien. Vi trenger begge deler. I det langsiktige samfunnsperspektivet burde klimaskoger i Norge kunne etableres rimelig raskt.

I den forbindelse finner vi å ville peke på et viktig poeng som Klimakur ikke nevner i sine vurderinger. Ved i større grad å bruke treslagene sitka eller lutz oppnår man fort den dobbelte produksjonen i forhold til norsk gran og risikoen mot stormfelling halveres, iflg. forskningen. Disse treslagene vokser også meget godt i maritime miljøer, hvor ikke norsk gran kan brukes, hvor kratt er alternativet og karbonbindingen derfor blir meget lav. Virkeskvaliteten, med tanke på sekundærbinding, er til orientering omtrent like god som for norsk gran. Sitka har for øvrig vært ibruk i norsk og europeisk skogbruk siden begynnelsen av forrige århundre. I slike plantasjepregede klimaskoger vil derfor disse treslagene kunne gi særdeles kostnadseffektive klimabidrag.

Beregningsmetodikk

Vi ønsker også å peke på beregningsmetodikken for karbonbinding. For det første, for å forstå den totale virkningen av skog og tre i klimasammenheng er det viktig med en samlet framstilling, slik vi oppfatter at Klimakur forsøker å bidra til. Når CO₂-besparelsene blir tilgodeført på den sektoren som bruker biomassen, mister man fort oversikten og bevisstheten om at karbonet egentlig ble bundet i et tre i skogen. Denne tilnærmingen letter nok sektorregnskapene, men forstyrrer forståelsen av skog og tres betydning og dermed befolkningens forståelse av hvordan dette henger sammen. Dette kan også være årsaken til at man i mange sammenhenger synes å ha påtagelig liten oppmerksomhet på hvordan man skal kunne nyttiggjøre seg fotosyntesen. Hvem tar det ansvaret? Klimakur er inne på det i sin drøfting av virkemidler.

For det andre når det gjelder de økonomiske regnstykkene, som jo klart framhever skog og tre som mest kostnadseffektivt, så er det viktig å kunne se på skogens karbonbinding som et produkt som skogen leverer hvert år og ikke som en leveranse som gis når skogen hogges. For klimaet er det bindingen hvert år som er viktig og da kan det ikke spille noen rolle om skogen hogges først om 50, 100 eller 1000 år. Så lenge det er klodens klima som skal reddes må beregningsmetodikken for karbonbinding være uavhengig av både treslag og verdensdel.

Fullstendige verdikjeder og virkeskvalitet

Skognæringa i Trøndelag vil understreke betydningen av å utvikle fullstendige verdikjeder i skognæringa. I tillegg til å produsere meste mulig i biomasse i skogene er det også meget viktig å forlenge lagringen i trevirket etter hogsten. Da må man produsere kvalitetsvirke og man må ha velutviklede verdikjeder som kan utnytte dette verdifulle råstoffet i varige produkter. Når fibre engang er utslitte må mest mulig gå til energiformål. For å oppnå det kreves mange og godt samarbeidende verdikjeder. Det er derfor svært viktig å utvikle Norges skogverdikjeder videre og de må ha rammebetingelser som gjør at de kan konkurrere med

andre land. Kraftsituasjonen må derfor ha spesiell oppmerksomhet i Norge. Svikter dette mister vi avgjørende deler av en skogstrategi.

Vilje til gjennomføring

Klimakur 2020 er et godt skritt på veien mot en ”karbonforvaltning”, som er det dette egentlig handler om, og her er skogens bidrag helt avgjørende. For å komme videre må mange av de foreslåtte tiltakene gjennomføres og mer til. Vi vil i den sammenheng nøye oss med anbefale at man har et langsiktig perspektiv på tiltakene. Det står igjen å se hvilken gjennomførings- evne myndighetene har. Da er økonomien meget viktig og det er samtidig meget viktig at befolkningen får forståelse av at dette er en langsiktig og varig satsning på skogens klimapotensial. Det igjen er en forutsetning for å heve befolkningens kompetanse og for at ungdommen vil velge å satse på klimaskogbruket.

Steinkjer 28. april 2010

Mathias Sellæg